

I forbindelse med forskningsrådets møte i Tromsø 12. og 13. desember 1972 orienterte rådets formann, prof. dr. Jul Låg og rådets direktør Ottar Jamt om NLVF, om virksomheten og arbeidsoppgavene på lang sikt.

Landbrukstidsskriftet Norden håper at NLVFs forskningsmessige innsats i landsdelen kan gi et vesentlig bidrag til en bedre utnytting av våre naturressurser og dermed virke i retning av å opprettholde liv og virksomhet på bygdene i Nord-Norge.

Amanuensis Edvard Valberg som var Nordens representant på møte i Tromsø, bringer i dag forskningsrådets orientering videre til Nordens lesere:

Norges landbruksvitenskapelige forskningsråd

Virksomheten i Nord-Norge

NLVF - Økonomi og arbeidsmåte

NLVF ble opprettet i 1949. Det er et frittstående organ med 28 medlemmer som oppnevnes av Kongen. Rådet er sammensatt av representanter fra Landbruksdepartementet, landbrukets organisasjoner, de høgere læresteder, frittstående forskningsinstitusjoner og forsøksråd fra bestemte fagområder.

Rådets hovedformål er å virke til at forskningsresultatene blir utnyttet til gagn for landbruket og samfunnet som helhet. Virksomheten finansieres alt vesentlig ved midler fra overskuddet til A/S Norsk Tipping.

Rådets budsjett som ble vedtatt på møtet i Tromsø, er på 18,1 mill. kroner. Av dette er 17,1 mill. tilskudd fra staten over statsbudsjettet.

Rådet forvalter også 1,05 mill. kroner som er avsatt til forskning over jordbruksavtalen. Disse midlene går til områder som avtalepartene har prioritert.

NLVF bruker årlig ca. 70 prosent av sine midler til gjennomføring av konkrete forskningsprosjekter. I 1973 skal det brukes 12,5 mill. kroner til forskning, fordelt på ca. 200 forskjellige prosjekter.

Primært arbeider rådet gjennom bestående institutter og institusjoner som gis støtte til å gjennomføre forskningsoppgaver de normalt ikke får høve til å ta opp innenfor rammen av de ordinære forskningsbudsjetter i statlig regi.

Videre støtter NLVF forskningsoppgaver som krever organisert og forpliktende samarbeide mellom ulike

institutter. Behovet for innsats på dette felt ser ut til å auke etter hvert som den faglige spesialisering går sin gang.

NLVF har opprettet og driver egne institutter i vitenskapelig serviseøyemed som f.eks. Sentral for forsøksmetodikk og databehandling og Isotoplaboratoriet, men en har vært svært forsiktig med å opprette egne institutter, fordi en vil unngå å binde mye av sine midler til permanente institusjoner.

Ett særmerke ved rådets virksomhet er nettopp mulighetene til å disponere midlene fritt til nye forskningsoppgaver etter hvert som de dukker opp.

Denne arbeidsmåten setter NLVF i stand til å virke som en effektiv forskningsmessig beredskapsstyrke,

med særlige muligheter til å ta opp og løse nye utfordringer og til å holde kampen i gang inntil staten får mobilisert sine reserver.

Dette særpreg er ikke minst viktig i en tid hvor alt går fort og hvor de negative konsekvenser av våre handlinger stadig skaper nye og store problemer.

NLVF deltar også i internasjonalt samarbeide, og her som så ofte ellers er det nordiske samarbeid av størst betydning.

Det er opprettet et kontaktorgan mellom de tilsvarende forskningsråd i de 5 nordiske land, og det er for tiden i gang en rekke fellesnordiske prosjekter som NLVF er med å støtte. Videre har NLVF engasjert seg i etterutdanning av forskere gjennom et variert stipendprogram.

Fra forsøksvirksomheten ved Statens forsøksgard Holt 1971. Vitenskapelig assistent Ragnar Samuelsen kontrollerer spiringen hos gulrot. Undersøkelsene omfatter spireforsøk med gulrot under ulike forhold.

Prosjekter i Nord-Norge

Rådets formann understreker over for Norden at det ikke er helt tilfeldig at rådsmøtet for 1972 var lagt til Tromsø.

NLVF ønsker å utvikle gode kontakter med det nye Universitetet i Tromsø, og formannen konstaterer med tilfredshet at Universitetet allerede ved starten legger stor vekt på den praktisk anvendte forskning.

NLVF er også sterkt opptatt av de problemer som landbruket i landsdelen har å stri med, og formannen håper at en del av de prosjekter som rådet støtter, vil bidra til å opprettholde et levedyktig landbruk i Nord-Norge. Av aktuelle prosjekter nevnes følgende:

1. Kjøreskader og avlingsreduksjon i Nord-Norge.

Et av de mest alvorlige og kompliserte problemer som nord-norsk jordbruk i dag står over for, er en svikt i fôrproduksjonen på eng- og beitearealene. Heimeavl grovfôr er av grunnleggende betydning for husdyrproduksjonen og dermed for lønnsomheten i jordbruket totalt.

Avlingsskadene synes bare i mindre utstrekning å være en følge av særskilt ugunstige klimavilkår. Skadene må sees mer i sammenheng med den økende mekanisering i grasproduksjonen og med en omlegging av driftsmetodene.

Dersom denne utvikling får fortsette uhindret, vil den kunne føre til en økonomisk krise for svært mange jordbrukere i landsdelen. Disse spørsmål ble tatt opp på årsmøtet i Nordland Landbrukselskap våren 1972, og NLVF har i prinsippet sagt seg enig i at det vil være et avgjørende behov for å intensivere forskningen når det gjelder jordfysikk, maskinbruk og planteforedling, dersom en skal ha muligheter til å løse dette nye problemkomplekset.

NLVF har tatt konsekvensene av denne situasjonen og nedsatt en komité som skal utrede spørsmålet om kjøreskader og avlingsreduksjon i Nord-Norge. Komitéen har følgende sammensetning:

Bonde Fridtjov Dahl, Fauske, (formann). Førsteamanuensis Arnor Njøs, Institutt for jordkultur, NLH. Professor dr. Birger Opsahl, Institutt for plantekultur, NLH. Forsøksleder Kåre Retvedt, Statens forsøksgard

Vågønes og avdelingsleder Ivar Schjelderup, Statens forsøksgard Holt.

2. Overvintringsundersøkelser i eng og beitevekster i Nord-Norge

Prosjektet startet i 1967 ved Statens forsøksgard Holt.

Resultatene av dette prosjektet vil være av stor betydning for en positiv løsning av problemene i fôrproduksjonen.

Innsamling av engvekster til foredlingsformål

Denne virksomheten dekker to prosjekter i Nord-Norge, et ved Statens forsøksgard Vågønes og et ved Statens forsøksgard Holt.

Det tas sikte på å samle inn plantemateriale av ville grasarter, som i årenes løp er tilpasset klimaforholdene i Nord-Norge.

Materialet skal utprøves og eventuelt brukes til framstilling av nye grassorter for landsdelen.

4. Tilskuddsfôr til rein på vinterbeite

Prosjektet gjennomføres ved Statens reinforsøk i Harstad.

Det tas sikte på å klarlegge nærmere det behov reinen har for en kvalitativ forbedring av vinterernæringen, og den nytte en kan ha av å bruke visse tilskuddsfôr for å kompensere en eventuell stofflig mangel på vinterbeitene.

5. Skogkulturforsøk

Hele 20 prosent av skogplantinga her i landet foregår i Nord-Norge. Det er derfor av stor betydning å finne fram til riktige kulturmetoder, treslag og provenienser. NLVF har i mange år støttet en rekke undersøkelser på dette område som drives av Institutt for skogforskning i Nord-Norge.

6. Forskning i molter

Etter opptakt av Nordland Landbrukselskap har NLVF drøftet eventuell forskning med molter, og det ble i høst framlagt en utredning om aktuelle forskningsoppgaver når det gjelder molte.

7. Forskning med ryper

I samarbeid med Universitetet i Tromsø støtter NLVF et forskningsprogram som arbeider med ryper. En tenker seg visse muligheter for

planmessig avl av rypekyllinger som så skal settes ut for å bygge opp rikere rypestammer som grunnlag for økt småviltjakt.

8. Informasjonsmøte i Nord-Norge 1973

Det har vist seg at landbrukets tjenestemenn i den nordlige landsdel har svært begrensede muligheter for å delta i de informasjonsmøter som NLVF arrangerer i Sør-Norge.

Det vil derfor bli arrangert et informasjonsmøte i Tromsø hvor en tar sikte på at flest mulig av landbrukets tjenestemenn skal kunne gjøre seg kjent med nyere forskningsresultater av praktisk interesse for landsdelen. Spørsmål omkring fôrproduksjonen vil bli et hovedtema på dette møtet.

En merker seg videre at spørsmål vedrørende forurensning av jord og vann, forsøk med kjemiske plantevernmidler o.s.v. utgjør en vesentlig del av NLVFs prosjekter. Formannen opplyser at slike prosjekter har vært gjennomført siden tidlig i 1950-årene, men bredden av slike forskningsprosjekter har økt i omfang etter hvert.

Langtidsplan for landbruksforskningen

NLVF har tidligere utarbeidd langtidsplaner for forskningen i 4-obs. perioder. Det understrekes at landbruksforskningen er av svært langsiktig karakter. Det tar 15-20 år for å lage en ny grassort. Et livsløp i skogen tar ca. 60 år o.s.v.

Slike forhold nødvendiggjør en planlegging på lang sikt.

Den nye planen omfatter ikke bare landbruksforskning i tradisjonell forstand, men all bruk eller misbruk av jord i videste forstand.

Mens den økonomiske planlegging vanligvis gjelder 15-årsperioder, vil disponeringen av jordbruksarealene gjelde all framtid.

På bakgrunn av en ernærings-situasjon som i realiteten er langt mer uttrykk enn handelen med matvarer gir inntrykk av, vil det være riktig å anvende et langsiktig perspektiv når en planlegger forskning og arealanvendelse i landbruket.

NLVF har arbeidd med den nye planen i 2 år, og utkastene ble lagt fram for rådet på møtene i Tromsø. Planen skal overleveres til landbruksdepartementet med det første.

Forts. s. 79.

I motsetning til tidligere langtidsplaner munner denne nye planen ikke ut i konkrete forslag om nye stillinger, forskningsbygg m.v. I stedet er det trukket opp en generell målsetning for landbruksforskningen.

På grunnlag av denne målsetning er det utformet forskningsfelter som etter NLVFs oppfatning vil stå sentralt i årene framover.

Disse forskningsfelter skal så danne grunnlaget for de prosjekter som bør planlegges og gjennomføres.

Inndelingen av forskningsfeltene starter med naturgrunnlaget for plantedyrking og eventuell annen anvendelse av disponible arealer.

Deretter går en inn på hvordan naturgrunnlaget sammen med biologiske og tekniske hjelpemidler kan nyttes i produksjonen. De planteprodukter som ikke blir brukt direkte til menneskeføde, følger en med forskning videre gjennom foredling av husdyr og annen bearbeidelse, hvor en særlig legger vekt på kvalitative faktorer.

Videre kommer de forskningsfelter hvor de menneskelige faktorer og de næringspolitiske og samfunnsmessige spørsmål står sentralt.

Det er en omfattende liste NLVF legger fram når det gjelder forskningsbehovet i tiden som kommer, men et intensivert forskningsarbeid langs hele spekteret av virksomheten i jordbruket synes nødvendig for at våre forhåpninger om fortsatt fremgang skal slå til •